

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIŲ ĮSTAIGA

ATASKAITA DĖL ŽMOGAUS TEISIŲ PADĖTIES MARIJAMPOLĖS PATAISOS NAMUOSE

2014-05-29 Nr. 2014/1-60(15)
Vilnius

I. BENDRA INFORMACIJA APIE PATIKRINIMĄ

1. Lietuvos Respublikos Seimas 2013-12-03 įstatymu Nr. XII-630 ratifikavo Konvencijos prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ar baudimą Fakultatyvų protokolą (toliau vadinama – Fakultatyvus protokolą) ir priėmė Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo (toliau vadinama – LR SKĮ) pakeitimus, pagal kuriuos Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstaigai papildomai pavedė vykdyti nacionalinę kankinimų prevenciją laisvės apribojimo vietose¹ ir nuolat jose lankytis (2014-01-01 įsigaliojusios LR SKĮ 3 ir 19¹ straipsnių nuostatos).

2. Seimo kontrolierius, Įstaigos vadovas Augustinas Normantas, Seimo kontrolieriaus patarėja Daiva Valeikienė, taip pat Seimo kontrolierių įstaigos struktūrinio padalinio – Žmogaus teisių biuro, padedančio Seimo kontrolieriams vykdyti pavestą nacionalinės kankinimų prevencijos veiklą, patarėjai Kristina Brazevič ir Juras Taminskas bei vyriausioji specialistė Deimantė Karužienė, 2014-05-15 vertino nuteistųjų laikymo Marijampolės pataisos namuose (toliau vadinama – Įstaiga) sąlygas ir žmogaus teisių padėtį juose.

Pažymėtina, kad šio patikrinimo metu buvo bendrauta su Įstaigos direktoriumi Tadu Klusevičiumi, direktoriaus pavaduotojais Zenonu Kunca, Rimu Miškelevičiumi, Regimantu Kavaliausku bei kitais Įstaigos darbuotojais.

II. TAIKYTINOS TEISĖS AKTŲ NUOSTATOS

3. Nuteistųjų laikymo sąlygų, teisių ir pareigų reglamentavimas:

3.1. Lietuvos Respublikos Konstitucija;

3.2. Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodeksas (toliau vadinama - BVK);

3.3. Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2003-07-02 d. įsakymas Nr. 194 „Dėl pataisos įstaigų vidaus tvarkos taisyklių patvirtinimo“;

3.4. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro ir Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2009-03-18 įsakymas Nr. V-195/1R-76 „Dėl laisvės atėmimo vietose veikiančių asmens sveikatos priežiūros tarnybų struktūros, etatų skaičiaus ir darbo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

---

¹ Laisvės apribojimo (atėmimo) vieta yra laikytina bet kuri valstybės jurisdikcijoje esanti ir kontroliuojama įstaiga, kurioje valdžios institucijai įsakius, paraginus, sutikus ar pritarus asmenims yra arba gali būti apribota laisvė. Laisvės apribojimas reiškia bet kokį asmens sulaikymą ar įkalinimą, ar apgyvendinimą viešojoje ar privačioje laisvės apribojimo vietoje, kurios tam tikros teisminės, administracinės ar kitos valdžios institucijos įsakymu tam asmeniui neleidžiama savo noru palikti (Fakultatyvus protokolo 4 straipsnis).

3.5. Lietuvos Respublikos teisingumo ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003-04-22 įsakymas Nr. 199/V-235 „Dėl Kalėjimų departamentui prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos pavaldžių įstaigų sveikatos priežiūros tarnybų tipinių normatyvų patvirtinimo“;

3.6. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010-03-30 įsakymas Nr. V-241 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 76:2010 „Laisvės atėmimo vietos: bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ patvirtinimo“;

3.7. Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos direktoriaus 2011-03-03 įsakymas Nr. V-82 „Dėl pataisos įstaigų įrengimo ir eksploatavimo taisyklių patvirtinimo“;

3.8. Europos Tarybos Ministrų Komiteto 2006-01-11 priimtos Europos kalinimo įstaigų taisyklės.

III. TIKRINAMOS SRITYS IR NUSTATYTOS APLINKYBĖS

<p>DUOMENYS APIE ĮSTAIGĄ</p>	<p>1. Kiek įstaigoje yra vietų?</p> <p>2. Kiek šiuo metu įstaigoje yra laikoma asmenų?</p>	<p>1. Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2003-07-02 įsakymo Nr. 194 „Dėl pataisos įstaigų vidaus tvarkos taisyklių patvirtinimo“ 11.4 punkte nustatyta, kad didžiausias leidžiamas laikyti nuteistųjų skaičius neturi viršyti 1190, tačiau pagal esamus gyvenamųjų patalpų plotus, įstaigoje gali būti laikomi 1287 nuteistieji.</p> <p>2. 2014-05-20 įstaigoje buvo 1182 nuteistieji.</p>
<p>DARBUOTOJAI</p>	<p>3. Kiek darbuotojų šiuo metu dirba įstaigoje? Kiek vienam darbuotojui tenka prižiūrėti nuteistųjų / įkalintųjų dienos ir nakties metu?</p> <p>4. Kiek numatyta etatų? Ar yra neužpildytų etatų? Kokie etatai yra neužpildyti ir kokių priemonių imamasi juos užpildyti?</p>	<p>3. Įstaigoje dirba 52 darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartį, 234 statutiniai valstybės tarnautojai, 1 karjeros valstybės tarnautojas. Vienam priežiūros pareigūnui (tiek dienos, tiek nakties metu) tenka prižiūrėti 15 - 20 nuteistųjų, o vykdančiam socialinę reabilitaciją (būrio viršininkui) – virš 60 nuteistųjų.</p> <p>4. Įstaigoje patvirtinti 286 darbuotojų etatai. Šiuo metu yra laisvi: - 7 jaunesniųjų pareigūnų etatai; jų užpildymui vykdoma atranka; - 7 pareigūnų ir vyresniųjų pareigūnų etatai (3 etatai naujai įsteigti nuo 2014-05-02 reorganizuotame Kriminalinės žvalgybos skyriuje); jų užpildymui vykdoma atranka; - 2 būrio viršininko etatai; iš jaunesniųjų pareigūnų tarpo, siekiant sudaryti karjeros galimybę, yra parinkti kandidatai</p>

	5. Kiek Įstaigos darbuotojų ir kokiose mokymo programose (seminaruose) dalyvavo per 2014 metus?	užimti šias pareigas; 5. 2014 m. 55 Įstaigos darbuotojai kėlė kvalifikaciją 99 kartus (vienas iš jų – mokymuose, skirtuose žmogaus teisių sričiai).
SAUGUMO PRIEMONĖS IR SAVIŽUDYBIŲ PREVENCIJA	6. Ar yra įrengta pagalbos iškvietimo sistema? 7. Ar naudojamos techninės priežiūros sistemos? 8. Ar per 2014 metus yra buvę smurto atvejų? Kur smurto atvejai, jei tokie įvyksta, būna registruojami? Kaip pirmiau nurodyti atvejai yra tiriami? 9. Ar per 2014 metus buvo nuteistųjų / įkalintųjų savęs žalojimo atvejų? Kokių priemonių ėmėsi/ imtųsi darbuotojai, jei nuteistieji / įkalintieji save žalojo/ žalotų?	6. Pagalbos iškvietimo sistema įrengta kamerų tipo patalpose. Šalia baudos izoliatoriaus kamerų nuolat budi pareigūnas, tad, prireikus, nuteistieji gali jį pakviesti. Pareigūnės papildomai turi signalizacijos pultelius. 7. Taip, pasivaikščiojimo kiemeliuose, lauko teritorijoje ir baudos izoliatoriaus koridoriuose. 8. Taip: - 2 smurto atvejai tarp nuteistųjų; abi bylos nutrauktos nesurinkus pakankamai įkalčių, patvirtinančių įtariamųjų kaltę; - 1 nuteistųjų smurto prieš pareigūno atvejis; atliktas tarnybinis tyrimas. Smurto atvejai registruojami specialiame žurnale, tiriami Kriminalinės žvalgybos skyriaus pareigūnų. Pažymėtina, kad Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos 2014-03-17 tarnybinio tyrimo išvadoje Nr. LV-523 „Dėl Marijampolės pataisos namų darbo organizavimo“ konstatuoti nuteistųjų priežiūros organizavimo trūkumai (kad 2014-02-05 nebuvo užtikrinta priežiūros pareigūnų budinčiosios tarnybos pareigūnų darbo kontrolė, jog priežiūros pareigūnai vykdė pareigybių aprašyme nenumatytas funkcijas, nebuvo apsaugoti nuo tiesioginio kontakto su nuteistaisiais). 9. Per 2014 metus buvo 7 savęs žalojimo atvejai. Esant tokiems atvejams, nuteistiesiems yra suteikiama pirmoji medicinos pagalba ir sprendžiama dėl tolimesnių sveikatos priežiūros paslaugų suteikimo. Jei Įstaigoje dirbantys sveikatos priežiūros specialistai negali suteikti tinkamos pagalbos, nuteistasis

	<p>10. Ar per 3 (trejų) metų laikotarpį buvo nuteistųjų savižudybių ir kitų mirčių atvejų?</p>	<p>lydimas slaugytojos yra konvojuojamas į mieste esančią sveikatos priežiūros įstaigą. Apie tokius atvejus nedelsiant yra informuojamas Įstaigos vadovas ar jį pavaduojantis kitas asmuo. Tokie įvykiai yra registruojami „Sužaloto asmens medicininės apžiūros pažymų registre“.</p> <p>Kiekvieną savęs žalojimo atvejį analizuoja nuolatinei veikianti Krizių įveikimo komanda.</p> <p>10. Nuo 2012 m. iki 2014-05-19 Įstaigoje mirė 14 nuteistųjų, iš kurių 6 – dėl savižudybės.</p>
<p>PATALPOS IR HIGIENOS SĄLYGOS</p>	<p>11. Ar Įstaigos patalpos yra prieinamos žmonėms su negalia?</p> <p>12. Ar yra kamerų, įrengtų rūsiuose, pusrūsiuose?</p> <p>13. Ar Įstaigoje laikomiems nuteistiesiems yra užtikrinami teisės aktuose numatyti minimalaus gyvenamojo ploto reikalavimai?</p> <p>14. Ar visose kamerose pakanka natūralaus ir (arba) dirbtinio apšvietimo?</p> <p>15. Kaip vėdinamos kameros (natūralus, dirbtinis vėdinimas)?</p> <p>16. Kaip dažnai (kiek kartų per dieną, savaitę ir pan.) ir kaip kameros yra tvarkomos?</p>	<p>11. Įėjimas į Įstaigą nepritaikytas asmenims su judėjimo negalia. Įstaigoje yra du būriai, kuriuose laikomi senyvo amžiaus, sveikatos sutrikimų turintys nuteistieji (vienas iš jų turi judėjimo negalią). Patalpos šiuose būriuose pritaikytos asmenims su negalia, maistas pristatomas į gyvenamąsias patalpas.</p> <p>12. Ne.</p> <p>13. Taip.</p> <p>14. Taip, išskyrus izoliatoriaus patalpas (jose nėra natūralaus apšvietimo).</p> <p>15. Gyvenamųjų patalpų vėdinimas užtikrinamas natūraliu būdu (per langą), o kamerų tipo ir baudos izoliatoriaus patalpose papildomai įrengta mechaninė vėdinimo sistema.</p> <p>16. Patalpos tvarkomos kasdien. Už gyvenamųjų patalpų švarą atsakingi juose laikomi nuteistieji. Bendras patalpas tvarko ūkio darbus vykdančys nuteistieji.</p>

	<p>17. Kada paskutinį kartą buvo atlikta dezinfekcija, dezinfekcija ir deratizacija?</p> <p>18. Pastabos dėl kamerų švaros, oro temperatūros, ar nėra tabako dūmų arba kitų nemalonių kvapų, ar tinkama langų būklė, ar ant sienų, lubų nėra pelėsio ir pan.</p> <p>19. Kokie baldai yra skiriami nuteistajam / įkalintajam?</p> <p>20. Koks minkštasis inventorių skiriamas kiekvienam nuteistajam / įkalintajam?</p> <p>21. Kas kiek laiko minkštasis inventorių yra skalbiamas (keičiamas), dezinfekuojamas, lyginamas?</p> <p>22. Ar nuteistieji / įkalintieji naudojami savo lovos skalbiniais?</p> <p>23. Pastabos dėl sanitarinio mazgo būklės: - ar pertvara siekia 150 cm aukštį ; - ar užtikrinamas privatumas; - ar užtikrinama švara; - ar yra atskira patalpų oro šalinimo sistema; - ar yra praustuvė; - ar yra karšto / šalto vandens.</p> <p>24. Pastabos dėl sąlygų drausmės zonoje (baudos, drausmės izoliatoriaus, kamerų tipo patalpose).</p> <p>ASMENS HIGIENA:</p> <p>25. Ar nuteistiesiems / įkalintiesiems užtikrinama teisė ne rečiau kaip kartą per savaitę nusiprausti šiltu vandeniu</p>	<p>17. Dezinfekcija, dezinfekcija ir deratizacija Įstaigoje vykdoma reguliariai (pagal sutartį su UAB „Dezinf“).</p> <p>18. Trūkumų nenustatyta.</p> <p>19. Gyvenamosiose ir kamerų patalpose nuteistajam skiriama lova, spintelės, taip pat yra stalas ir taburetės.</p> <p>20. Čiužinys, pagalvė, antklodė, patalynė ir rankšluostis.</p> <p>21. Patalynė skalbiama (ir lyginama) kartą per savaitę, kitas minkštasis inventorių dezinfekuojamas pagal poreikį.</p> <p>22. Taip.</p> <p>23. Sanitarinių mazgų pertvarų aukštis kamerų patalpose atitiko nustatytąjį, įrengta šalto vandens tiekimo sistema. Sanitariniuose mazguose buvo pakankamai švaru.</p> <p>24. Trūkumų nenustatyta.</p> <p>25. Taip.</p>
--	--	---

	<p>duše?</p> <p>26. Ar nuteistieji /įkalintieji gauna šių higienos priemonių: - muilo; - tualetinio popieriaus; - kitko.</p>	<p>26. Taip. Papildomai nuteistiesiems yra išduodami dantų šepetėliai, dantų pasta, skutimosi priemonės.</p>
MAITINIMAS	<p>27. Kiek kartų per dieną nuteistieji /įkalintieji yra maitinami?</p> <p>28. Kas ir kur gamina maistą?</p> <p>29. Ar, esant medicininėms indikacijoms, nuteistiesiems / įkalintiesiems yra užtikrinamas dietinis arba specialus maitinimas?</p> <p>30. Ar užtikrinamas maitinimas pagal religinius ar kultūrinius įsitikinimus?</p> <p>31. Ar tikrinama pagaminto maisto kokybė? Kas ir kaip tikrina pagaminto maisto kokybę?</p> <p>32. Kokie stalo įrankiai ir indai yra skiriami maitinimo metu?</p> <p>33. Ar nuteistieji / įkalintieji turi galimybę atsisakyti maisto ir valgyti savo maistą arba pasigaminti šilto maisto?</p> <p>34. Ar per 2014 metus buvo nustatyta atvejų, kai maisto produktų ir būtiniausių reikmenų pardavimo kainos Įstaigoje veikiančioje parduotuvėje viršijo jų rinkos vidutines kainas toje pačioje teritorijoje? Jeigu nustatyti pirmiau nurodyti pažeidimai, tuomet kokių priemonių buvo</p>	<p>27. 3 kartus.</p> <p>28. Maistą gamina nuteistieji Įstaigoje, prižiūrimi Ūkio skyriaus darbuotojų.</p> <p>29. Ne.</p> <p>30. Taip (teikiamas vegetarinis maitinimas, specialus maitinimas pasninko metu).</p> <p>31. Taip. Maisto kokybė tikrinama medicinos darbuotojų prieš kiekvieną maisto tiekimą, apie tai pažymima kokybės patikrinimo žurnale. Kartą per pusmetį taip pat tikrinamas porcijos kaloringumas.</p> <p>32. Šaukštai, puodukai lėkštės (iš nerūdijančio metalo).</p> <p>33. Taip. Būriuose įrengtose virtuvėlėse yra stalas (vienas ar keli), spintelės, šaldytuvas (vienas ar keli), viryklė, praustuvė, virtuvėlės aprūpintos būtiniais indais ir įrankiais.</p> <p>34. Taip. Tokiais atvejais kreipiamasi į parduotuvės savininką prašant užtikrinti, kad prekių kainos parduotuvėje neviršytų jų vidutinės vertės rinkoje. Atvejų, kuomet kainos viršijo daugiau kaip 10 proc., nenustatyta.</p>

	<p>intasi?</p> <p>35. Ar nuteistieji / įkalintieji gali visą parą laisvai gerti geriamąjį vandenį?</p> <p>36. Kokiais atvejais konvojuojamajam yra duodamas sausas maisto davinyš?</p>	<p>35. Taip.</p> <p>36. Tokių atvejų nepasitaiko, kadangi konvojuojamieji Įstaigoje maitinami prieš pat jų konvojavimą.</p>
APRANGA	<p>37. Ar nuteistiesiems / įkalintiesiems, kurie neturi savo drabužių ir (arba) avalynės, yra skiriama apranga pagal sezoną?</p> <p>38. Kas kiek laiko yra skalbiama nuteistųjų / įkalintųjų apranga (apatiniai, viršutiniai drabužiai) ir kas tai atlieka?</p> <p>39. Ar nuteistiesiems / įkalintiesiems yra sudarytos sąlygos skalbti ir džiovinti asmeninius viršutinius drabužius?</p>	<p>37. Taip.</p> <p>38. Kiekviename būryje yra skalbimo mašina (-os), džiovykla. Nuteistieji aprūpinami skalbimo priemonėmis.</p> <p>39. Taip.</p>
SVEIKATOS PRIEŽIŪRA	<p>40. Kokios sveikatos priežiūros paslaugos yra prieinamos dienos metu, kokios – naktį?</p>	<p>40. Įstaigoje veikia Įstaigos struktūrinis padalinys - Sveikatos priežiūros tarnyba (toliau – Tarnyba). Įstaiga turi teisę verstis asmens sveikatos priežiūros veikla ir teikti šias paslaugas:</p> <p>1) antrinės ambulatorinės asmens sveikatos priežiūros medicinos: vidaus ligų, radiologijos;</p> <p>2) pirminės ambulatorinės asmens sveikatos priežiūros medicinos - šeimos medicinos (įskaitant ir klinikinės laboratorijos paslaugas: kraujo, šlapimo tyrimai atliekami analizatoriais, yra galimybė nustatyti cholesterolio ir gliukozės kiekį kraujyje, elektrokardiogramos užrašymas (EKG), daromos rentgeno nuotraukos bei dantalinės rentgeno nuotraukos);</p> <p>3) slaugos: bendrosios praktikos slaugos, bendruomenės slaugos.</p> <p>Įstaigoje dirba šie sveikatos priežiūros specialistai: gydytojas terapeutas (0,75</p>

	<p>41. Ar nuteistieji / įkalintieji turi galimybę susitikti su psichologu, psichoterapeutu?</p> <p>42. Ar atliekant medicininę apžiūrą, be gydytojo ir paciento, dalyvauja tretieji asmenys?</p> <p>43. Ar nuteistajam /įkalintajam pageidaujant jam teikiama jo asmens sveikatos istorija, kiti</p>	<p>etato), gydytojas odontologas (0,5 etato), odontologo padėjėjas (0,5 etato), gydytojas radiologas (0,25 etato), radiologijos technologas (0,5 etato), bendrosios praktikos slaugytoja (toliau – slaugytoja) (6,5 etatai), slaugos administratorius (1 etatas). Pažymėtina, kad šeimos gydytojo paslaugas teikia Tarnybos viršininkas, kuris turi bendrosios praktikos (šeimos gydytojo) licenciją.</p> <p>Be to, Įstaiga yra pasirašiusi sutartis su šiais sveikatos priežiūros specialistais: LOR, okulistu, ftiziatru-pulmonologu. Nakties metu Tarnyboje budi 1 slaugytoja. Jei nuteistajam prireikia asmens sveikatos priežiūros paslaugų nakties metu, jas suteikia budinti slaugytoja. Esant reikalui, slaugytoja skambina Tarnybos viršininkui ir kviečia jį skubiai atvykti į Įstaiga arba konsultuojasi telefonu dėl tinkamų sveikatos priežiūros paslaugų suteikimo. Kai Tarnyboje dirbantys sveikatos priežiūros specialistai dėl nuteistojų sveikatos būklės negali suteikti tinkamos pagalbos, nuteistasis, kurį lydi budinti slaugytoja, yra konvojuojamas į mieste esančią sveikatos priežiūros įstaigą. Pažymėtina, kad yra galimybė stebėti nuteistuosius stacionariai iki 72 val. Tarnyboje.</p> <p>Visos asmens sveikatos priežiūros paslaugos yra teikiamos nuteistiesiems nemokamai, išskyrus odontologines protezavimo paslaugas.</p> <p>41. Taip, Įstaigoje veikia Įstaigos struktūrinis padalinys – Psichologinė tarnyba, kurioje dirba 3 psichologai. Tačiau, Įstaigos administracijos teigimu, psichologų nepakanka.</p> <p>42. Taip, paciento apžiūros metu dalyvauja su gydytoju dirbanti slaugytoja.</p> <p>43. Taip.</p>
--	--	---

	<p>medicinos dokumentai?</p> <p>44. Kaip stebima badaujančio nuteistojo / įkalintojo sveikatos būklė?</p> <p>45. Ar yra įrengtas infekcinėmis ligomis sergančių nuteistųjų / įkalintųjų izoliatorius?</p> <p>46. Pastabos dėl įrašų pasirinktose pacientų sveikatos istorijose (apie sutikimą apžiūrai ir gydymui, gydymo planus ir kita), sveikatos priežiūros ir medicininės pagalbos suteikimo žurnale.</p>	<p>44. Pirmiausia darbuotojai stengiasi išsiaiškinti, ar nuteistasis suvokia savo veiksmų prasmę. Tarnybos viršininkas įvertina badaujančiojo sveikatos būklę. Badaujantįjį kasdien (nepriklausomai kuriose Įstaigos patalpose asmuo yra laikomas) lanko slaugytoja ir/arba vidaus ligų gydytojas, kurie nuolat stebi badaujančiojo sveikatos būklę, jos pasikeitimus ir kasdien daro įrašus badaujančiojo kortelėje.</p> <p>45. Taip.</p> <p>46. Jokių pildymo trūkumų pacientų sveikatos istorijose nenustatyta. Pacientai yra pasirašytinai supažindinami su jiems paskirtu gydymu. Jeigu pacientas nesutinka su gydytojo paskirtu gydymu arba atsisako pasirašyti savo sveikatos istorijoje, gydantis gydytojas apie tokius paciento veiksmus pažymi jo sveikatos istorijoje.</p>
KRATOS IR SPECIALIŲJŲ PRIEMONIŲ TAIKYMAS	<p>47. Ar Įstaigoje per 2014 metus buvo atlikta kratų?</p> <p>48. Ar kratos yra filmuojamas?</p> <p>49. Ar Įstaigoje per 2014 metus buvo naudojamos specialiosios priemonės?</p> <p>50. Ar visais atvejais buvo atliekami tarnybiniai patikrinimai dėl nurodytų priemonių panaudojimo?</p>	<p>47. Nuo 2014-01-01 iki 2014-05-01 Įstaigoje atliktos 1392 kratos.</p> <p>48. Iš pirmiau nurodytų kratų filmuota tik 1 krata.</p> <p>49. Nuo 2014-01-01 prieš nuteistuosius, pasipriešinusius pareigūnams, 8 kartus buvo panaudotos specialiosios priemonės. Visais atvejais naudojant specialiąsias priemones, buvo išvengta sunkių pasekmių.</p> <p>50. Taip. Ikiteisminių tyrimų dėl specialiųjų priemonių pradėta nebuvo.</p>
ELGESYS SU NUTEISTAISIAIS / ĮKALINTAISIAIS,	<p>51. Ar nuteistieji / įkalintieji per 2014 metus buvo pateikę skundų dėl netinkamo</p>	<p>51. Taip, tačiau statistika dėl tokių skundų nevedama.</p>

<p>DRAUSMINIO POVEIKIO PRIEMONIŲ TAIKYMAS</p>	<p>darbuotojų elgesio?</p> <p>52. Kokios nuobaudos yra paskirtos šiuo metu?</p> <p>53. Ar: - asmenys buvo informuoti apie padarytą nusižengimą; - ar jiems buvo sudaryta galimybė pasiaiškinti; - ar jie gavo nutarimo dėl nuobaudos paskyrimo kopiją?</p>	<p>52. Uždarymas į baudos izoliatorių, perkėlimas į kamerų tipo patalpas.</p> <p>53. Taip.</p>
<p>NUTEISTŲJŲ / ĮKALINTŲJŲ TEISĖS</p>	<p>54. Kaip įgyvendinama teisė į teisinę pagalbą, teisė pasimatyti su gynėju?</p> <p>55. Kaip įgyvendinama teisė pasimatyti su giminaičiais ir kitais asmenimis?</p> <p>56. Ar yra atskira patalpa, kurioje vyksta pasimatymai? Kokios jos sąlygos?</p> <p>57. Ar užtikrinama teisė pirkti, gauti perduodamus daiktus, maisto produktus?</p> <p>58. Ar užtikrinama teisė kasdien pasivaikščioti? Kiek yra įrengta pasivaikščiojimo kiemų?</p>	<p>54. Pirminę teisinę pagalbą suteikia Įstaigos direktoriaus paskirtas pavaduotojas, turintis aukštąjį universitetinį teisinį išsilavinimą. Nesudaromos jokios kliūtyms pasimatyti su gynėju: advokatai ir jų padėjėjai laisvai gali patekti į Įstaiga pas savo ginamuosius.</p> <p>55. Įstaigos administracija užtikrina tinkamą teisės aktų nuostatų, reglamentuojančių pasimatymų su giminaičiais ir kitais asmenimis tvarką, įgyvendinimą (BVK 94 straipsnis).</p> <p>56. Įstaigoje įrengti 6 kambariai, skirti ilgalaikiams pasimatymams, taip pat atskira patalpa trumpalaikiams pasimatymams (5 vietos, telefonai, pertvara organinio stiklo; pareigūnas prižiūri). Darbuotojų teigimu, kambarių, skirtų ilgalaikiams ir trumpalaikiams pasimatymams, skaičius Įstaigoje yra pakankamas. Sąlygos trumpalaikių pasimatymų patalpoje buvo geros, o ilgalaikių – nevertintos, kadangi vizito metu buvo užimtos.</p> <p>57. Taip.</p> <p>58. Taip. Įstaigos drausmės zonoje įrengti 3 pasivaikščiojimai kiemai, areštinėje – 2; lokalinuose sektoriuose – 12, taip pat</p>

	<p>59. Pastabos dėl sąlygų pasivaikščiojimo kiemuose:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ar yra šiukšlių dėžės; - ar jie periodiškai valomi, jei dulka – laistomi; - ar nėra stovinčio gendančio vandens; - ar sergantieji užkrečiamosiomis ligomis yra vedami pasivaikščioti atskirai. <p>60. Kokia sporto, kultūros, laisvalaikio veikla prieinama laikomiems asmenims?</p> <p>61. Ar yra galimybė skaityti naujausius laikraščius, žurnalus ir knygas?</p> <p>62. Ar užtikrinama teisė į bendrąjį lavinimą ir profesinį mokymąsi? Kiek šiuo metu nuteistųjų / įkalintųjų mokosi?</p> <p>63. Kiek šiuo metu yra nuteistųjų / įkalintųjų, pageidaujančių dirbti, ir kiek iš jų įtraukta į darbą?</p> <p>64. Kokios socialinės ir reabilitacinės programos yra vykdomos Įstaigoje?</p>	<p>didelis sporto aikštynas.</p> <p>59. Pasivaikščiojimo kiemai yra tvarkingi bei periodiškai valomi. Vizito metu nustatyta, kad kai kurie nuteistieji yra linkę gadinti pasivaikščiojimo kiemuose įrengtą inventorių ir esančią jų infrastruktūrą.</p> <p>60. Sporto: krepšinis, sunkioji atletika (salėse). Vieną kartą per savaitę nuteistieji turi galimybę eiti į biblioteką ir ten praleisti po vieną valandą ar ilgiau (sudarytos sąlygos skaityti naujausius dienraščius, pasiimti knygas į būrius).</p> <p>61. Taip.</p> <p>62. Taip. Šiuo metu pagrindinėje mokykloje mokosi 200 nuteistųjų, o profesinėje – 210.</p> <p>63. Šiuo metu dirba apie 200 nuteistųjų, tačiau Įstaigos vadovas pažymėjo, kad mažai nuteistųjų išreiškia pageidavimą dirbti.</p> <p>64. Įstaigoje vykdomos tokios socialinės ir reabilitacinės programos: „Kitoks“, dailės terapija, „Pažink save“, „Relaksacija“, priklausomybė nuo psichiką veikiančių medžiagų, „Elgesys-pokalbis-pasikeitimas“, dvasinio ugdymo „Aušra“, „Caritas“, kompiuterinio raštingumo pradmenų mokymo, „Mano kelias-2“, sveikos gyvensenos, teisinio ir socialinio švietimo, priklausomybė nuo alkoholio, „Septintosios dienos adventistų bažnyčia“, „Kalinių globa ir integracija“, kūrybinio ugdymo ir muzikos, „Video ir diskusija“, Jehovos liudytojų religinės bendrijos užsiėmimai.</p>
--	--	--

	<p>65. Ar nuteistiesiems /įkalintiesiems yra sudaryta galimybė įgyvendinti balsavimo teisę?</p> <p>66. Ar nuteistiesiems / įkalintiesiems yra sudaryta galimybė atlikti religines apeigas?</p> <p>67. Ar, prireikus, yra užtikrinamos vertėjo paslaugos?</p>	<p>65. Taip.</p> <p>66. Taip, Įstaigoje yra koplytėlė. Taip pat Įstaigoje lankosi 4 religinės konfesijos ir katalikų kunigas vieną kartą per savaitę laiko mišias.</p> <p>67. Taip, sudaryta sutartis su fiziniu asmeniu dėl vertimų iš/į rusų, anglų, lenkų kalbas.</p>
<p>INFORMACIJOS PRIEINAMUMAS IR KREIPIMŪSI NAGRINĖJIMAS</p>	<p>68. Kaip nuteistieji / įkalintieji yra informuojami apie laikymo Įstaigoje tvarką ir sąlygas, jų teises ir pareigas, pareigūnų veiksmų ir sprendimų bei nuobaudų apskundimo tvarką?</p> <p>69. Ar informacija apie leidžiamus perduoti daiktus ir maisto produktus (sąrašas) bei perdavimo tvarką, medikamentų perdavimo tvarką ir kita yra patalpinta matomoje vietoje?</p> <p>70. Ar nuteistiems / įkalintiesiems yra sudarytos visos sąlygos pateikti kreipimusis, siųsti laiškus (duodama vokų, pašto ženklų, rašymo priemonių, popieriaus ir pan.), skambinti telefonu?</p> <p>71. Ar nuteistiesiems / įkalintiesiems yra prieinama informacija apie valstybės institucijų ir pareigūnų, visuomeninių organizacijų kontaktinius duomenis?</p> <p>72. Ar nuteistųjų / įkalintųjų kreipimaisi yra registruojami? Ar pateikiama kreipimosi registracijos kortelė?</p> <p>73. Ar į kreipimusis atsakoma laiku?</p>	<p>68. Nuteistieji / įkalintieji rašytine informacija apie bausmės atlikimo sąlygas, savo teises ir pareigas informuojami iš karto jiems atvykus į Įstaigą, pasirašytinai įteikiant jiems atmintinę apie Įstaigos vidaus tvarką.</p> <p>69. Taip.</p> <p>70. Taip.</p> <p>71. Taip.</p> <p>72. Taip. Pasirašo kreipimūsi registracijos žurnaluose.</p> <p>73. Taip.</p>

	<p>74. Kokia tvarka nuteistiesiems / įkalintiesiems yra įteikiami laišakai iš kitų įstaigų / institucijų, artimųjų ir per kiek laiko? Pastabos dėl įrašų laiškų gavimo registracijos žurnaluose.</p> <p>75. Per kiek laiko yra išsiunčiami asmenų laišakai kitoms įstaigoms / institucijoms, pareigūnams, giminaičiams, kitiems asmenims? Pastabos dėl įrašų laiškų išsiuntimo registracijos žurnaluose.</p> <p>76. Ar išsiunčiami bei gaunami laišakai yra cenzūruojami? Ar nuteistieji / įkalintieji su informacija apie tai yra supažindinami pasirašytinai? Pastabos dėl supažindinimų su cenzūra pavyzdžių.</p>	<p>74. Laiškai iš kitų įstaigų / institucijų, artimųjų įteikiami tą pačią dieną, kurią yra gaunami. Išskirtinai laišakai, gauti iš artimųjų, yra tikrinami dėl draudžiamų perduoti objektų, tačiau visi veiksmai atliekami nuteistojo / įkalintojo, kuriam skirtas laiškas, akivaizdoje.</p> <p>75. Tą pačią dieną, jeigu laiškas pateiktas iki 15 val., jei po 15 val. - ateinančią dieną.</p> <p>76. Ne.</p>
UŽSIENIO VALSTYBIŲ PILIEČIAI	<p>77. Kiek užsienio valstybių piliečių yra laikoma Įstaigoje?</p> <p>78. Ar jiems sudarytos sąlygos palaikyti ryšius su savo valstybių diplomatinėmis atstovybėmis ir (arba) konsulinėmis įstaigomis?</p>	<p>77. Vizito metu Įstaigoje nebuvo laikoma nė vieno užsienio valstybės piliečio.</p> <p>78. Esant poreikiui – taip.</p>
KITŲ INSTITUCIJŲ ATLIKTI PATIKRINIMAI	<p>79. Ar Įstaigoje per 2014 metus buvo atlikta žmogaus teisių padėties stebėseną? Jei taip, ar buvo pateikta rekomendacijų ir kiek? Kiek iš jų įgyvendinta?</p> <p>80. Kada atliktas paskutinis priešgaisrinės saugos patikrinimas? Ar nustatyta priešgaisrinės saugos pažeidimų? Jei taip, ar šie pažeidimai yra pašalinti?</p> <p>81. Kada visuomenės sveikatos centras atliko paskutinį</p>	<p>79. Ne.</p> <p>80. 2014-01-29 Marijampolės apskrities priešgaisrinė gelbėjimo valdyba atliko priešgaisrinį techninį patikrinimą, kurio metu Bendrųjų gaisrinės saugos taisyklių pažeidimų nenustatė, nurodymo dėl objekto priešgaisrinės būklės pagerinimo nerašė.</p> <p>81. 2014-04-09 Marijampolės visuomenės sveikatos centras atliko</p>

	patikrinimą? Ar buvo nustatyta sveikatos saugos pažeidimų ir kokių? Ar jie yra pašalinti?	Įstaigos operatyvųjų patikrinimą, kurio metu pažeidimų nenustatyta.
	82. Kada maisto ir veterinarijos tarnyba atliko paskutinį patikrinimą? Ar buvo nustatyta pažeidimų ir kokių? Ar jie yra pašalinti?	82. 2013-11-25 Marijampolės valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba tikrino Įstaigą. Per patikrinimą pažeidimų nenustatyta.

IV. IŠVADOS

4. Apibendrinant per patikrinimą nustatytas aplinkybes, susijusias su nuteistųjų padėtimi Įstaigoje, bei atsižvelgiant į ataskaitos II ir III dalis, nustatyti šie trūkumai (pastabos):

4.1. atsižvelgiant į Kalėjų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos 2014-03-17 tarnybinio tyrimo išvadą Nr. LV-523 „Dėl Marijampolės pataisos namų darbo organizavimo“, kurioje konstatuoti apsaugos ir priežiūros organizavimo trūkumai Įstaigoje, darytina išvada, kad nuteistiesiems ir darbuotojams nėra visiškai užtikrinta saugi aplinka;

4.2. nuteistiesiems nėra užtikrinamas dietinis arba specialus maitinimas esant medicininėms indikacijoms;

4.3. iš nuo 2014-01-01 iki 2014-05-01 atliktų 1392 kratų filmuota tik viena krata;

4.4. nevedama statistika, kiek nuteistieji pateikia skundų konkrečiai dėl galimai netinkamo darbuotojų elgesio;

4.5. Tarnyboje dirbančių ir Įstaigos vadovo patvirtintas darbuotojų skaičius neatitinka teisės aktuose nustatyto etatų skaičiaus.

V. REKOMENDACIJOS

5. Seimo kontrolierius, atsižvelgdamas į per patikrinimą nustatytas aplinkybes ir vadovaudamasis LR SKĮ 19 straipsnio 1 dalies 14 punkto nuostatomis, Marijampolės pataisos namų direktoriui Tadam Klusevičiui rekomenduoja imtis priemonių užtikrinti, kad:

5.1. Įstaigoje nuteistiesiems ir darbuotojams būtų užtikrinta saugi aplinka;

5.2. nuteistiesiems būtų tiekiamas dietinis arba specialus maitinimas esant medicininėms indikacijoms;

5.3. atliekant didesnio masto kratas, jos būtų filmuojamos;

5.4. būtų vedama statistika, kiek nuteistieji pateikia skundų dėl galimai netinkamo darbuotojų elgesio;

5.5. Tarnyboje dirbančių ir Įstaigos vadovo patvirtintas darbuotojų skaičius atitiktų teisės aktuose nustatytą etatų skaičių.

Apie Seimo kontrolieriaus rekomendacijų nagrinėjimo rezultatus prašyčiau pranešti iki 2014-06-30.

Seimo kontrolierius, pavaduojantis Įstaigos vadovą

Raimondas Šukys